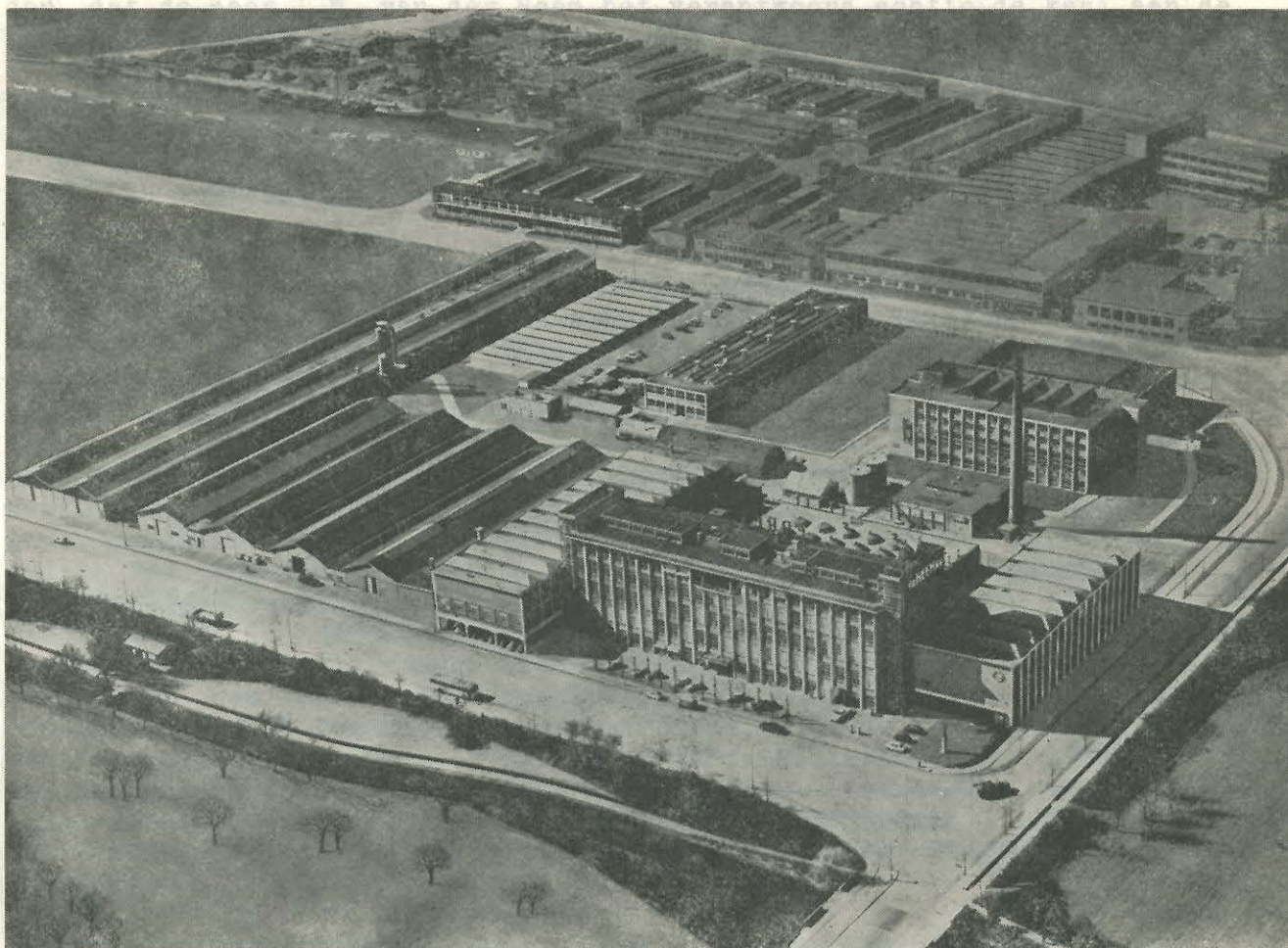

1954

VAN DER HEEM N.V. - DEN HAAG - HOLLAND

EENS EEN HOBBY, NU HET GROOTSTE BEDRIJF

De geschiedenis van VAN DER HEEM N.V. is er een duidelijk voorbeeld van dat de werkelijkheid vaak frappanter dingen te zien geeft dan de boeiendste roman. Eerst in 1926 gegrondvest - en toen werk verschaffend aan drie firmanten en één employé - vormt deze vennootschap temidden van de Haagse industrie thans het grootste particuliere bedrijf. Volgens de nijverheidsstatistiek (waaronder alle bedrijven met tien man of meer personeel vallen) omvat de Haagse industrie 373 bedrijven die tezamen circa 23.000 mannen en vrouwen in dienst hebben. Dit betekent dat Van der Heem N.V. met ruim 2000 werknemers (de "volledige" dochtermaatschappij, Eerste Nederlandse Autorijwiefabriek - ENAF - N.V. meegerekend) meer dan $8\frac{1}{2}\%$ in dienst heeft van alle in de Haagse industrie werkzame personen.

Ziedaar het - voorlopige? - resultaat van een opmerkelijk snelle groei gedurende meer dan dertig jaar en in het bijzonder na de oorlog. De geschiedenis van dit grootste industriebedrijf in Den Haag heeft dan ook reeds menig journalist rijke stof geboden voor een lezenswaardige "story". Wij willen haar hier in grote trekken weergeven.

Grondleggers der onderneming waren de gebroeders P.H.J. en L.W. van der Heem, respectievelijk gepensioneerd en actief officier van het Nederland-

se leger. De heer L.W. van der Heem en wijlen de heer J. van der Heem - enige zoon van eerstgenoemde - waren bekwame radioamateurs. In de kringen van vrienden en familieleden boekten zij een dusdanig succes met de toestellen die zij in hun vrije tijd in een tuinschuur vervaardigden, dat de heer L.W. van der Heem het verantwoord achtte de kepi aan de kapstok te hangen en wat tot dusverre een hobby was in een bedrijfje om te zetten. De gebroeders Van der Heem richtten tot dat doel tezamen met een bevriend Delfts ingenieur een vennootschap onder firma op, waarbij zoon en neef, wijlen Jan van der Heem, als eerste en voorlopig enige employé in dienst trad. De oprichting van dit "Ingenieursbureau", 1 mei 1926, kan dus als stichtingsdatum van deze bloeiende onderneming worden beschouwd.

In 1939 volgde verplaatsing naar een hypermodern gebouw aan de Maanweg. Van der Heem werd door die verhuizing de pionier in het toen juist voor kort ontsloten nieuwe Haagse industriegebied, de Binckhorstpolder. En wel een eersteling die gezien mocht worden, want in dezelfde maand overschreed de personeelssterkte de 500 man.

Maar hoe lang geleden schijnt dat alweer! Want ook na de sombere en moeilijke jaren van oorlog en bezetting (waarin getracht werd een zo groot mogelijk gedeelte van het personeel aan het werk te houden onder andere door de fabricage van ... Majo/noodkacheltjes en de fameuze "knijpkatten" onzaliger nagedachtenis!) zette de uitbreiding zich gestadig voort. In 1948 kwam een zeer modern ingericht nabewerkingsgebouw gereed, in 1952 - wij noemen slechts enkele voorbeelden - een ruim laboratorium en een fraai ontspanningsgebouw. In 1955 werd een nieuwe gereedschappmakerij annex bedrijfsschool betrokken, in 1957 een nieuwe hypermodern ingerichte fabriek voor radio- en televisiekasten. Eind 1946 werd een nevenbedrijf gevestigd aan de Abstederdijk in Utrecht - de voortzetting van een overgenomen fabriek in dezelfde bedrijfstak - juist tien jaar later gevolgd door een tweede vestiging daar ter plaatse aan de Keulsekade.

Dank zij de groei beslaan thans alleen al de fabriekscomplexen in Den Haag tezamen een vloeroppervlakte van niet minder dan $5\frac{1}{2}$ ha. (Het Haagse Malieveld is \pm 7 ha groot.)

Ten aanzien van het produktiebeheer, de administratieve organisatie, de bedrijfsveiligheid en op verscheidene andere gebieden geniet Van der Heem N.V. een uitstekende reputatie. Dat ook op sociaal gebied de geest van de tijd wordt verstaan, moge onder andere daaruit blijken dat de begin 1955 bij Van der Heem in functie getreden Ondernemingsraden tot de eerste in den lande behoorden.

PRODUKTIEPROGRAMMA

Gedurende de eerste jaren van zijn bestaan legde het bedrijf zich uitsluitend toe op de fabricage van radiotoestellen, zij het ook dat deze van het begin af in verschillende types werden vervaardigd. In toeneemende mate werd daarbij de moeilijkheid ondervonden dat de radioverkoop - in die jaren veel meer dan nu het geval is - sterke seizoensfluctuaties vertoonde. Ter bestrijding van dit euvel werd in 1935 de produktie ter hand genomen van een artikel waarvan het verkoopseizoen in de slappe radiotijd valt, te weten: stofzuigers. Nog steeds vormen radiotoestellen één der belangrijkste posten uit het Van der Heemassortiment.

Tegenwoordig gaat het evenwel niet meer om enkele uitvoeringen, maar worden tientallen types gefabriceerd, gevarieerd naar prijsklasse, voedingsbron (wisselstroom, gelijkstroom, batterijapparaten), afzetgebied (onder andere tropentoestellen), gebruik (tafeltoestellen, radiomeubels, zogenaamde portables, autoradio), enz. Tot het assortiment behoren ook radio-grammofoons en platenspelers in verscheidene uitvoeringen.

Uit de rubriek stofzuigers ontwikkelde zich in de loop der jaren geleidelijk die der elektrisch-huishoudelijke toestellen, welke thans - naast verscheidene huishoud- en een industriestofzuiger - onder meer vloerwrijvers en -boenders, ventilatoren en een elektrische bedverwarmingsdeken omvat.

Grote bekendheid verwierf Van der Heem ook door haar elektrische handboormachines van welke artikelen zij de enige fabrikante in Nederland is. Nauw hiermee verwant is de door haar vervaardigde amateurgereedschapsuitrusting, het antwoord van het bedrijf op het Doe-het-zelf-verschijnsel.

De in 1948 aan de markt gekomen bromfiets, de bekende SoleX, moge op het eerste gezicht voor een elektrotechnische fabriek een vreemde eend in de bijt schijnen, een "lelijk eendje" is het allerminst. Het tegendeel is het geval; hoezeer ook door talloze andere merken gevolgd, de SoleX is en blijft de meest populaire brommer. En de enige ook die trouw gebleven is aan het de ontwerpers destijds reeds vele jaren voor ogen staande ideaal: fietsen zonder trappen.

De SoleX-motor wordt volledig in eigen bedrijf vervaardigd in de fabriek aan de Maanweg en vervolgens geleverd aan de Eerste Nederlandse Autorijwielfabriek - ENAF - N.V. (een vennootschap waarvan alle aandelen in bezit van Van der Heem zijn), gevestigd aan de Laakweg. Aldaar vindt de fabricage plaats van het rijwiel, alsmede de eindmontage. Het is aardig er en passant op te wijzen dat het woord autorijwiel stamt uit de tijd dat voor dit toen volledig nieuwe vervoermiddel nog niet de rake benaming bromfiets was uitgevonden.

Ook op het gebied van de televisie neemt Van der Heem een vooraanstaande plaats in. Het assortiment omvat verscheidene types in verschillende prijzen, grootten van het beeldscherm en geschikt voor zgn. 1- dan wel 4-systeemsontvangst. Ook deze artikelen zijn de vrucht van het ononderbroken speur- en ontwikkelwerk in eigen laboratoria en proefwerkplaatsen.

Van steeds grotere betekenis worden de prestaties op het gebied van de telecommunicatieapparatuur. Zo had Van der Heem in geldswaarde uitgedrukt het grootste aandeel in het eind 1956 in gebruik genomen en zo uiterst spectaculaire radarsysteem voor de beveiliging van de scheepvaart op de Nieuwe Waterweg. Zij ontwikkelde en leverde daarvoor de volledige communicatieapparatuur (te weten de zogenaamde portofonen en de zich aan de wal bevindende zendontvangers) en was tevens belast met de vervaardiging van de indicatoren, dat zijn de zich eveneens in de walposten bevindende radarschermen annex bedieningsapparatuur.

De door Van der Heem vervaardigde elektronische apparatuur voor professionele doeleinden neemt ten zeerste in belangrijkheid toe, doch zal, in dit trouwens toch verre van volledige overzichtje verder buiten beschouwing worden gelaten.

VERKOOPORGANISATIE

Van zeer grote betekenis is in de geschiedenis van de hier besproken onderneming geworden het reeds in 1927 - dus één jaar na haar stichting - gelegde contact met de Handelmaatschappij R.S. STOKVIS EN ZONEN N.V. te Rotterdam.

De eerste bestelling van dat aloude handelshuis riep bij de leiding van het jonge bedrijfje gemengde gevoelens wakker, namelijk naast vreugde om de prachtige opdracht zorg over de vraag hoe die binnen de gestelde termijn uit te voeren. De order omvatte namelijk het voor die dagen bijna gigantische kwantum van 309 toestellen, verdeeld over 6 typen. De moeilijkheden werden echter glansrijk overwonnen en de basis was gelegd voor een hechte samenwerking tussen fabriek en handelmaatschappij die in de loop der jaren alleen nog steviger is geworden. Stokvis treedt namelijk ten aanzien van de door Van der Heem gefabriceerde merkartikelen op als verkooporganisatie voor Nederland. Zo vinden dus op de Nederlandse markt alle radio- en TV-toestellen, stofzuigers, bromfietsen, enz. enz. via de fijnvertakte afzetkanalen van R.S. Stokvis en Zonen N.V. onder het handelsmerk ERRES hun weg naar de uiteindelijke gebruikers.

Niet onder merk verkochte artikelen en installaties, zoals elektronische apparatuur e.d., vallen buiten deze samenwerking.

De thans nagenoeg alle landen ter wereld bestrijkende export is toevertrouwd aan een eigen verkooporganisatie, de eveneens in Den Haag gevestigde naamloze vennootschap VERKOOPKANTOOR VAN DER HEEM N.V., die in ruim 100 landen haar vertegenwoordigingen en steunpunten heeft. Bij export der Van der Heemprodukten worden verscheidene merken gebruikt, aangepast aan de omstandigheden van de markt. Door deze uitvoer draagt Van der Heem er in belangrijke mate toe bij dat kwaliteitsprodukten van de Nederlandse industrie over zo goed als de gehele globe te vinden zijn!

WERKGELEGENHEID

Uit het viemansbedrijfje van weleer is aldus een geheel gegroeid waarvan de betekenis voor de werkgelegenheid in Den Haag (en ver daarbuiten!) nauwelijks te becijferen valt. Want niet alleen immers verschaffen deze fabrieken, kantoren, laboratoria e.d. rechtstreeks werk aan een nog voortdurend stijgend aantal mannen en vrouwen, maar daarenboven doen zij dat indirect nog eens aan talloze leveranciers van een veelheid van grondstoffen, halffabrikaten, kantoorbenodigdheden en wat al niet.

VAN HOBBY TOT GROOTSTE FABRIEKSBEDRIJF IN DEN HAAG

Ziedaar de kort samengevatte geschiedenis van Van der Heem N.V. Een ontwikkelingsgang die de beschouwer iets te zeggen moet hebben over de bekwaamheid van de grondleggers dezer onderneming, de toewijding van haar werkers en de kwaliteit der door haar gefabriceerde produkten!

XXXXXX
XXX
X

ZAKELIJKE GEGEVENS

Naam : Van der Heem N.V.
Adres : Maanweg 156, Den Haag
Postbus 1060
Telefoon : 81 43 11
Telex : 31164
Telegram : Heemradio
Directie : L.W. van der Heem,
president-directeur;
A. Cronheim,
L.C.M.J. Gussenhoven,
ir P.G. Zaaijer,
directeuren;
ir W.J. Boot,
A.H.J.L. Busquet,
A. Smit,
G. van Vliet,
onderdirecteuren.
Kapitaal : f 15.000.000 waarvan
f 9.024.000 geplaatst
en volgestort.

PRODUKTIEPROGRAMMA

ERRES radio
ERRES televisie
ERRES stofzuigers
ERRES vloerwrijvers
ERRES ventilatoren
ERRES elektrische dekens
Elektrische handboormachines
SoleX bromfietsen
Telecommunicatieapparatuur
Elektronische professionele apparatuur

XXXXXX
XXX
X